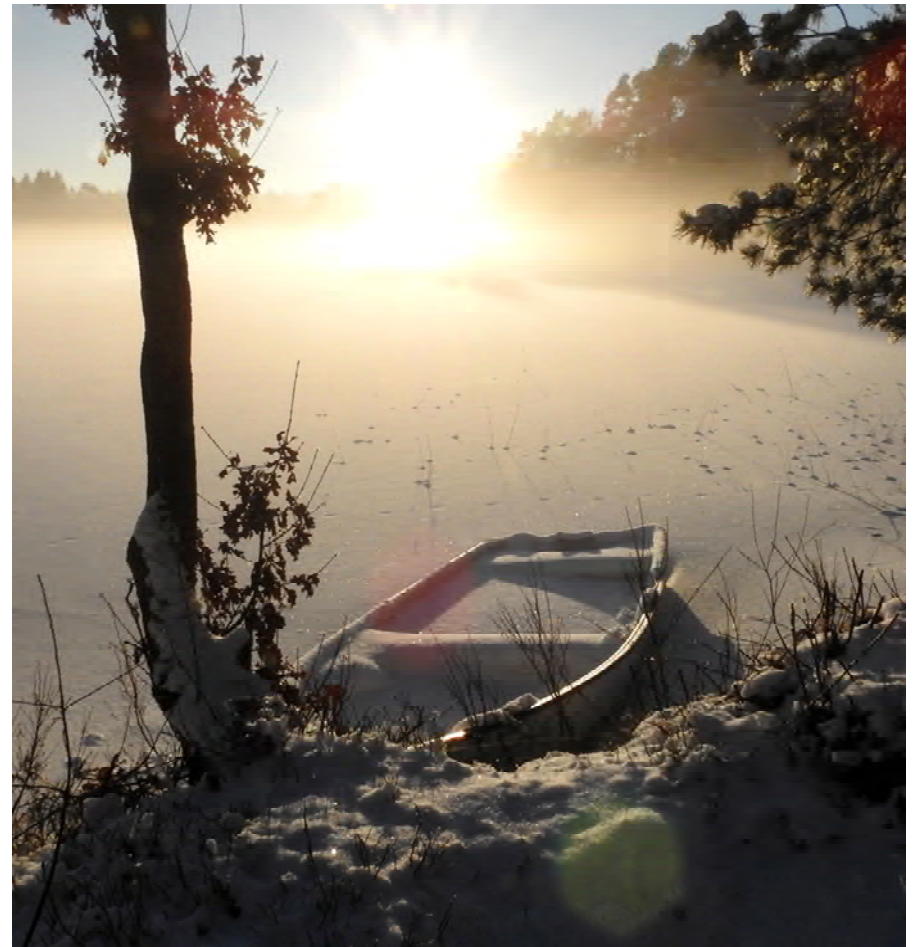

Alcedo

December 2016 Nr 3 Årg 38

Örkelljungabygdens Natur

Innehåll

Vinterns och vårens program	sid 3
Ekholmstälten och de vilda bina	sid 5
Höstens fågelobsar	sid 8
Fisk och musslor i Hjälmjön	sid 13
Muddring till roddsportens fromma	sid 15
Kräftpesten slår åter hårt!	sid 20
Biparadiset i Örkelljunga	sid 22
Lite om grustagets historia	sid 26
Vildhöstnaden i Spångabygget	sid 27
Julgranar och andra barrträd	sid 32
Tallskog med många år på nacken	sid 36
Vart är vi på väg?	sid 38
Styrelse, avgifter m.m	sid 39

Med tanke på valet av framsida så hoppas vi på en vit jul. Innehållet i övrigt omfattar både positiv och negativ läsning. Det positiva med skapandet av ett Biparadis i den gamla Ekholmstälten. Det negativa med rapporten om att kräftpesten åter drabbat Vårsjön.

Dessutom bjuder vi på några julnötter lagom till mellandagarna. Vi önskar våra läsare en God Jul och ett Gott nytt år!

Trevlig läsning!

Redaktionen

Redaktionen

Janne Johansson, Ingas väg 7, Ö. Ringarp, 286 91 Örkelljunga,
0435-501 31, e-post: janne_ringarp@telia.com
Perry Vigelsbo, Ängelholmsvägen 49, 286 36 Örkelljunga,
0435-510 58, e-post: vigelsbo@telia.com
Leif Sigbo, Bjäregatan 3, 286 31 Örkelljunga, 0435-522 32
e-post: leif.sigbo@telia.com
Lena Ottosson, Hässleholmsvägen 47, 286 35 Örkelljunga,
0435-511 03, e-post: lenna@ottosson.net
Pär Svensson, Klockgatan 21, 286 34 Örkelljunga, 0435-544 75
e-post: pergit@telia.com

Nästa nummer av **Alcedo** utkommer i maj. Manusstopp 30/4.

Omslagsbild framsida: *Hjälmjön i vinterskrud* (Foto: Perry Vigelsbo)

baksida: *Vresrosnypon* (Foto: Perry Vigelsbo)

Vinterns och vårens program

- 26/12 Måndag. Annandag jul. Hallands Väderö.** Bjärekretsen har gjort annandagen till en traditionsfylld exkursionsdag ut till **Hallands Väderö**. Missa inte chansen att uppleva denna säregna ö under en säregen årstid. Fika, kängor och varma kläder är lämpligt. Avfärd från Netto kl. 08.⁴⁵. Samling vid Väderöbåtarna i Torekov kl.09.⁴⁵. *Ansvarig* Eva Persson
- 15/1 Söndag. Fågelexkursion i vinterskrud.** Färden kommer att ställas mot västkusten och vi kommer bland annat att leta efter gäss och örnar. Glöm inte ta med kikare och värmande fika. Samling vid Netto kl. 09.⁰⁰. *Ansvarig* Björn Herrlund
- 21/1 Lördag. Göinge naturfestival.** Bildvisningar och fototävling i Sibbhults Folkets Hus. Se vidare på <http://goinge.naturskyddsforeningen.se/naturfestival-2017/>
- 26/1 Torsdag. Holkspikning.** Det är alltid rätt tid att snickra bostäder åt våra holksbyggare, både små och stora. Vi har bräder som passar för både mesholkar och kattugleholkar. Väl mött i Åsljunga skola, slöjdsalen. Vi bjuder på en enkel fika. Samling kl. 18.⁰⁰. *Ansvarig* Björn Herrlund
- 9/2 Torsdag. Årsmöte med bildvisning.** Föreningen summerar det gångna året och därefter berättar Patric Carlsson om sin resa till bergsgorillornas Uganda. Samling för årsmötet kl. 18.³⁰ i Utbildningscentrum. Föredraget följer direkt efter årsmötet. *Ansvariga* Styrelsen
- 9/3 Torsdag. Insektslivet i en gammal täkt.** Entomologen Mikael Sörenson berättar om sin inventering av vildbin, fjärilar, skalbaggar och andra kryp i den till synes intetsägande Ekholmstälten under sommaren. Vad hittade han där med sin skarpa blick och sin outhärliga håv? Missa inte att boka in denna kväll! Tänk om Ekholmstälten kan bli ett riktigt Biparadis? Samarrangemang med Studieförbundet. Samling i Utbildningscentrum kl. 19.⁰⁰. Fika! *Ansvarig:* Pär Svensson
- 25/3 Lördag. Vandring på Smedhultamossen.** Denna vårdag hoppas vi på starka upplevelser ute i ett omväxlande myrkomplex. Denna naturtyp hör till det som kännetecknar stora delar av kommunen. Kanske kan tuvullens tidigt uppstickande blommor visa på om det finns några skogshöns i trakten. En fåtalig stam av både orre och tjäder brukar noteras från området. Samling vid Netto kl. 08.⁰⁰. Glöm inte kikare, fika och stövlar. *Ansvariga* Patric Carlsson och Janne Johansson

4/4 Tisdag. Invasiva arter. Ett mycket intressant och aktuellt ämne som vi har möjlighet att få mer insikt i av Nils Carlsson, anställd på Länsstyrelsen och forskare inom området i Asien, USA och Sverige. Samarrangemang med Naturskyddsföreningarna i nordvästskåne. Tid och plats: Perslund, Åstorp kl. 19.⁰⁰.

Ansvarig Inger Persson 070-924 76 73, milvusmilvus@hotmail.com

22/4 Lördag. Familjedag. På vårens familjedag ställer vi kosan mot ”Biparadiset”, vårt nya spännande bynära område i Örkelljunga centrums ytterkant. Alldeles nyss iordningställt. Undras om vi kan se något bi, en stekel eller kanske en backsvala? Denna utflykt i vårt närområde vänder sig speciellt till barnfamiljer. Välkomna att i all enkelhet vara med och upptäcka naturen tillsammans med era barn! Vi ser vad våren har att bjuda på. Oömma kläder och stövlar eller kängor på fötterna är lämpligt. Ta med fika, ev. korv då möjlighet till grillning kommer att finnas. Samling vid Netto kl. 09.³⁰. Avslutning framåt middagstid.

Ansvariga Eva Persson & Birgit Svensson

29/4 Lördag. Den restaurerade sjön Klarningen. Norr om Östra Karup fanns förr den stora slättsjön Klarningen (lokalt även kallad Iglasjön) som sedermera dikades ut. Ca. 15 ha av den gamla sjön har nu restaurerats med hjälp av EU-pengar och bidrag från Båstad-Bjäre Naturvårdsfond (KOF:s hemsida). Olika vadare, änder och gäss brukar ses. Samling vid Netto kl. 07.⁰⁰. Glöm inte fika och kikare! *Ansvarig* Zigge

6/5 Lördag. Fågelskådningens dag. En återkommande begivenhet bland vårens programpunkter är denna som lyfter fram fågelskådningen på ett särskilt sätt. Våra hemtrakter har en mångfald av olika naturtyper, men vart kosan ställs just denna morgon får du först reda på när du når vår mötesplats. Samling vid Netto kl. 07.⁰⁰. Hemkomst ca. kl. 12.⁰⁰.

Ansvarig Björn Herrlund

16/5 Tisdag. Integrationsträff i naturen. Vi gammelsvenskar bjuder in de som nyligen kommit till Sverige ut i vår natur. Kanske ge namn på något träd, någon fågel, någon blomma... Umgås. ÖN informerar och bjuder in enskilda, boenden och föreningar. Vi vandrar i Pinnåområdet och bjuder på kvällsfika i naturen. Om du kan så ta gärna med en extra kopp kaffe eller te till våra gäster. Föreningen bjuder på tilltugg. Denna aktivitet passar såväl gammal som ung. Pensionären såväl som barnfamiljen. Känn dig välkommen att möta upp. Samling vid Netto kl. 18.⁰⁰.

Ansvariga Birgit & Pär Svensson, pergit@telia.com 07677-54475

5/6 Måndag. Naturnatten och fladdermössen. Under försommarnatten kan man få uppleva många olika och spännande läten. I våra trakter kan det vara ljudet från enkelbeckasinen, vattenrallen eller kanske ännu mer säreget från nattskärran. Denna sena kväll och förnatt ska vi istället försöka fånga in fladdermössens ohörbara ljud med hjälp av en detektor. Vi får se vad en kväll som denna kan ge oss i form av upplevelser. Vi får höra! Glöm inte fika och stövlar! Samling vid Netto kl. 21.⁰⁰.

Ansvarig Janne Johansson

18/6 Söndag. Vilda blommornas dag. I år är det femtonde gången som detta samarrangemang kring vår växtvärld äger rum. Olika evenemang genomförs runt om i Norden och för vår del har vi tänkt att återigen uppmärksamma de två ängar vi slår med lie på sensommaren. Det gäller förstås ängarna i Spångabygget och Ramnekärr. Vi hoppas få se vackra, intressanta växter och fjärilar. I år genomför vi exkursionen i samarbete med Klippabygdens Natur. Ta med stövlar (Spångabygget), fika och flora. Samling vid Netto kl. 09.⁰⁰. *Ansvarig* Zigge

Ekholmstäkten och de vilda bina

Det finns planer på att genomföra ett antal träffar för de som är intresserade av insektsgruppen vildbin och dess krav på livsrum. Som många vet har ett projekt startats där den f.d. Ekholmstäkten, nära Pinnån, står i centrum. Olika arbetsinsatser ska göras eller har redan påbörjats.

Vildbin lever i regel som solitära insekter, till skillnad från de sociala honungsbin med sina samhällen. Ett flertal familjer av solitärbin kan urskiljas: grävbin, korttungebin, långtungebin, vägbin, sommarbin och buksammarbin.

Under sommaren 2016 inventerade entomologen Mikael Sörensson från Lund Ekholmstäktens insektsliv. Samtidigt noterade Zigge vilka växtarter som kunde påträffas. Sörenssons rapport från inventeringen ska studeras under cirkelns gång.

Cirkeln kommer troligen att bestå av några inneträffar, en föreläsning av Mikael Sörensson och några besök till täkten i Ekholm. Det planeras även att genomföra bränning av några mindre gräsytor. Möjligen kommer ett studiebesök att göras till Biparadiset i Bokhultet utanför Växjö.

Vi vill att du **senast den 15 januari** 2017 anmäler om du vill delta i detta försök att fördjupa våra kunskaper om både de vilda bina och om Ekholmstäkten.

Ring eller skriv till Pär Svensson: 0435-54475 alt. pergit@telia.com eller Janne Johansson: 0435-50 131.

Exkursioner

Falsterbo – söndagen den 16 oktober

Fyra envetna personer (Zigge, Kurt Arne, Eva och Janne) anslöt sig denna kulna höstmorgon till den utlysta flyttfågelexkursionen som fick oss att åka ner genom Skånes västsida, med Falsterbo som mål. Vi anlände dit strax före 07.⁰⁰, parkerade vid Kolarbacken och drog oss i den allra första gryningen ner till Sveriges sydvästligaste spets. Efter lite missförstånd kom alla fram och sökte lä för vinden. Under de tre timmar som därefter följde, hukade vi oss bakom ett högt vresrosbuskage för att granska både hav, himmel, golfbana och buskage efter fåglar av olika slag. Vinden kom ihärdigt från sydost (ca 7 m/s) och regnet var tidvis besvärande.

Som man förstår blev denna dag långt från någon toppendag för sträckande fågel. Men en del halvstora ringduveflockar, några fler starflockar i vackra formationer, en del fink- och siskflockar samt några korsnäbbar, piplärkor och trastar var något av det vi såg. På lite högre höjd sträckte en större flock vitkindade gäss och ute i vattnet sågs flera småskrakar, knipor, viggas, sothöns, krickor och storskarvar. Finare pip hördes då och då från närgångna kungsfåglar, från rödhake, järnsparv, steglits och grönfink. En kärnhök sågs en bit bort. Visst var det väl en honfärgad blå kärnhök? En bit bort på golfbanan betade några prutgäss.

Efter en värmande och välbehörlig fika, mycket snack och titt i fågelböcker bestämde vi oss för reträtt. Så vi lämnade fågelräknaren Nils Kjellén och de övriga kikarförsedda ornitologerna och styrde kosan norrut. På väg till fyren fick vi dock se hur en varfågel stod och ryttlade över vattnet nära vassruggarna. Efter uppsittning i bilarna kunde vi konstatera att endast tioalet bilar denna höstruskiga dag fanns parkerade vid Falsterbouddens Kolarbacke.

På Kurt Arnes inrådan bilade vi ner till Skanörs hamn, där jag efter lite letande hittade ett inrapporterat studieobjekt, en vacker skärnäppa! Avslutningsfikat intogs sedan i kanten av Ljungen, i lä för vinden. Med fortsatt knepigt höstväder kunde vi bara räkna in några få rovfåglar från denna annars välbesökta lokal. Endast någon vråk och en snabbvingad tornfalk.

Zigge

Store sjö – söndagen den 6 november

Den 6 november var vi fyra stycken som gav oss ut på vandringen runt Store sjö. Det var osäkert med vädret vilket väl gjorde att vi inte blev fler, men vädret blev inte så dåligt. Lite snöflingor kom ibland men störde inte nämnvärt. Det blev en tur på drygt en mil och gick genom Skåne, Småland och Halland. Sjön har sänkts ett par gånger under förra seklet, det innebär att det bildades ett antal småsjöar där det tidigare varit vikar (t.ex. Mellomsjön) och att flera halvöar tidigare varit öar (Landön, Fuglaön, Hor-

saön och Agntuvan). Om man går in på Riksantikvarieämbetets hemsida och fornsök så finner man att trakten var viktig på dansktiden för att få fram järn. En mängd med fynd har gjorts bl.a. slagggvarp, blästplats, stockbåt, mölla, fångstgrop och gammal boplats men även en del verktyg.

Vår vandring började strax öster om Jännaholm och Kurt-Arne ledde oss motsols runt sjön. Vi passerade en tjärn med mossmark runt om och vidare mot Horsaön där det

Vi tar del av informationen om blästerplatsen

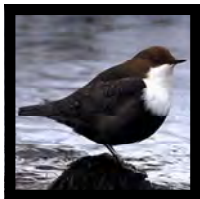
blev en extra liten avstickare för att kolla om ett bestånd av knärot fanns kvar. Det var ju sent på säsongen men Janne lyckades hitta bladrossetter och sedan också ett par fröställningar så det var roligt att några gamla skogsdungar kan vara kvar, för huggs skogen ner så försvinner knäroten. Det kom en flock med sidensvans och en flock med korsnäbb i närheten av Horsaön. Vid Trottatorp gick vi upp på vägen en bit mot Örnalt och vid en damm där det förr låg en såg och mölla vek vi ned mot sjön igen. Nu kom vi ned till en badplats vid några sommarstugor där blev det fint med en första fika. Det var dåligt med fågel över sjön, två skarvar syntes från badplatsen. Det var mer med fågel i rönnarna, trastar var det gott om. Mest björktrast men även rödvingetrast, koltrast och dubbeltrast, några domherrar var där också i rönnarna. En ormvråk passerade och en trolig sparvhökshona. När vi fortsatte åt nordost skrek en spillkråka och flög och satte sig i en asp.

På ett flertal ställen gick vi längs med den gamla strandkanten som låg ett par meter högre än dagens vattenyta. På gränsen mellan Skåne och Småland passerade vi bäck-

en Röde ådra (mycket med järn). Sedan blev det vägsträcka förbi Sjöbo och över Tormansbäcken och så var vi inne i Halland. Vid Björnhult fick vi gå en bit på vägen mellan Hishult och Markaryd men strax kunde vi ta av på en liten väg och längs med den kunde vi stanna till där det varit en blästplats och där vi kunde studera uppsatta informationstavlor. Vi kunde fortsätta denna lilla väg och kom så småningom ner till Norra Össjö badplats där vi intog fika nummer två. Vid badplatsen har det funnits klotgräs men vattenståndet hade stigit så vi fann inget. Vi passerade en del alridåer och där hördes en del siskor, antagligen både grå- och grönsiska. Bron över Smedjeån passerades och även Mellomsjön och Landön så var vi inne i Skåne igen. Under turen passade Janne på att plocka lite växter för att kolla florakunskaperna och det gick väl skapligt trots att det är svårare när det är utblommat. Kurt-Arne och Björn talade en del om eventuell förekomst av Storlom och Fiskgjuse men de syns nog tyvärr bara vid enstaka tillfällen.

Lars Schale

Höstens fågelobsar

(16/8-15/11)

Periodens mest anmärkningsvärda fågelobs är fyndet av en ung lappuggla i Smedhult. Ugglan måste vara kläckt i våras och mycket tyder på häckning i "närheten", av denna norrländska, mystiska skogsuggla. Ytterligare en unge sågs några km därifrån, på hallandssidan.

Passerat under perioden har pilgrimsfalk, stenfalk, havsörn och blå kärnhök gjort. Antalet rastande änder i Värnsjön har varit mindre än vanligt, till dels beroende på en tidig köldknäpp med en tillfälligt isbelagd sjö. Då flyttar det stora flertalet utåt kusten. Som mest i år 70 storskrakar. Brunanden fortsätter att blir allt mer fåtalig som höstrastare, bara 2 ex sedda i höst. Dock hade sjön besök av bergand under oktober, och den är inte årlig hos oss. Vidare, så saknas observationer av salskrakar i Värnsjön, som varit årlig i sjön under höstarna under lång tid.

Lite ovanligt är obsar av vinterhämplig, men i år i Ljungaskog, 25 ex i slutet av oktober. Sidensvansar dök upp i stort antal under oktober/november. Hela 450 ex i en stor flock i V. Spång. En kråka av rasen corone, alltså svart kråka, har under perioden setts från och till på Flygfältet i Fagerhult.

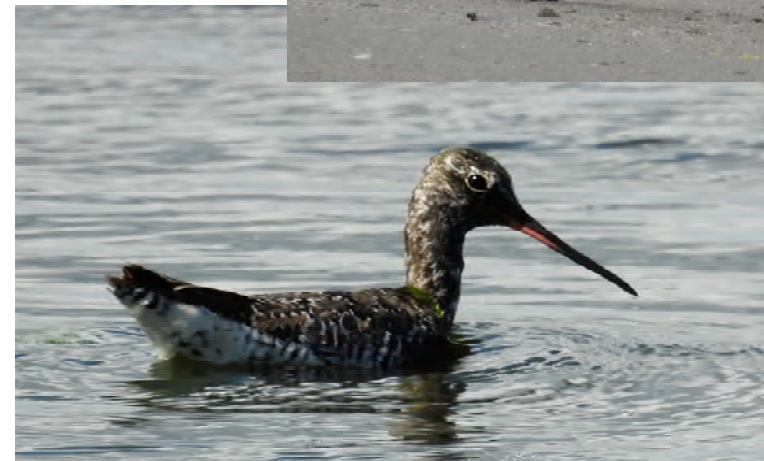
Lommar / pelikanfåglar / andfåglar

Smålom - 5 ex Värnsjön 17/9 (BH). **Storskarv** - Större grupper, 28 ex förbiflyg Långalts myr 4/9 (PC), 21 ex str 24/9 och 32 ex str Flygplatsen Fagerhult 1/10 (SN), 17 ex Värnsjön 8/10 (BH) **Vitkindad gås** - 110 ex str S. Össjö (KAJ), 20 ex str S. Össjö 15/10 (KAJ).

Spovsnäppa

*Kentsk tärna tv
Fisktärna th*

Svartsnäppa

Foto: Perry Vigelsbo

Brunand - 2 ex Värnsjön 30/10 (BH). **Vigg** - 14 ex 8/10, hela 51 ex 30/10, Värnsjön (BH). **Bergand** - 1 ex honfärg.25/10 och 2 ex honfärg. 30/10, båda obsarna från Värnsjön, (BH). Arten inte årlig i kommunen. **Knipa** - 30 ex Värnsjön 30/10 (BH). **Storskrake** - Största antal i Värnsjön under hösten, 70 ex 30/10 (BH).

Rovfåglar

Bivråk - 1 ex Brötarna, Smedhult 21/8 (SN), 37 ex str Lillgården Harbäckshult 23/8 (PC), 7 ex 28/8 och 4 ex str Långalts myr 4/9 (PC). **Havsörn** - 1 ex förbiflyg S. Össjö 1/9 (KAJ). **Blå kärrhök** - 1 ex Värnsjö hona 24/9 (BH), 2 ex Örnalt 1/11 (KAJ). **Duvhök** - 1 ex Harbäckshult 24/8 (PC), 1 ex S. Össjö 30/9 (KAJ). **Fiskgjuse** - 1 ex Store sjö 27/8 (KAJ). **Stenfalk** - 1 ex S. Össjö 30/9 (KAJ). **Pilgrimsfalk** - 1 ex str Åsljunga 1/10 (SN).

Vadarfåglar / ugglor

Morkulla - 1 ex Maglemyren 26/10 (ÖF). **Lappuggla** - 1 ex Brötarna, Smedhult 16-18/8 (LS, AWK, KAJ, CJ). En ungfågel, vilket bör betyda att en häckning kan ha ägt rum i "närheten". Ännu en ungfågel har setts på hallandssidan.

Skärrfåglar / praktfåglar

Nattskärna - 1 ex S. Össjö 17/8, 2 ex Långalt 17/8, 1 ex Boalt 17/8, 1 ex S. Össjö 24/8, 2 ex S. Össjö 26/8. Samtliga obsar gjorda av KAJ. **Kungsfiskare** - 1 ex förbiflyg Pinnån, ovan reningsverket, 22/10 (BH).

Tättingar

Sånglärka - 2 ex Ljungaskog 4/10, 6 ex Ljungaskog 6/10, 1 ex str Ekorrstigen Ö-a 20/10, samtliga obsar (BH). **Ladusvala** - 3 ex Ljungaskog 10/9 (BH). **Trädpiplärka** - 3 ex rast Lärkesholm 1/9 (BH), 5 ex Långalts myr 4/9 (PC). **Gulärta (sydlig)** - 20 ex Ekholm 17/8 (BH), 15 ex 17/8 och 20 ex 20/8 Flygplatsen Fagerhult (SN), 40 ex Smedhult 20/8 (SAd, EMF). **Forsärta** - 1 ex Lärkesholmssjön 1/9 (BH), 2 ex S. Össjö 10/10 (KAJ). **Sidensvans** - 4 ex S. Össjö 30/10 (KAJ), vilket var första höstobsen. Stora flockar, 100 ex Husarliden Öa 4/11 (BH, EPe), ca 450 ex V. Spång 6/11 (BH, JJ), 100 ex Utbildningscentrum 7/11 (PC), 200 ex Jälla sjö 8/11 (JJ). **Stenskvätta** - 5 ex Flygplatsen Fagerhult 25/9 (SN), sista obsen, 1 ex, samma lokal, 24/9 (SN). **Gransångare** - 2 ex Prästsjön 19/10 (BH). **Tofsmes** - 5 ex Långalts myr 4/9 (PC). **Varfågel** - Första höstobsen, 1 ex S. Össjö 29/9 (KAJ). **Nötkråka** - 1 ex S. Össjö 24/9 (KAJ), 1 ex Köphultasjön 11/10 (FB), 1 ex Lärkesholm 25/10 (BH). **Svart kråka** - 1 ex Flygplatsen Fagerhult 16/8 (SN). Har sedan obsats vid flera tillfällen på lokalen, sista obsen 16/10 (KAJ). **Stare** - 40 ex Grytåsa 25/9 (SN). **Gråsparv** - Hela 60 ex Harbäckshult 23/8 (PC). **Steglits** - noterad förbiflyg Ljungaskog 10/9 (BH), 1 ex Ekholm 17/9 (BH), 1 ex Grytåsa 21/9 (LP), 3 ex Harbäckshult 18/10 (PC). **Vinterhämling** - 25 ex Ljungaskog 27/10 (BH). **Gråsiska** - 30 ex förbiflyg Öa centrum (BH).

Förklaringar

Lokaler skrivna i kursiv stil ligger strax utanför kommungränsen, t. ex. *Rössjön* och *Sjöaltssjön*. (ad=vuxen, hä=häckning, juv=ungfågel, k=kull, 1K=första kalenderåret, pull=nykläckt unge, sj=sjungande, str=stäckande).

Vi tackar alla som rapporterat in sina observationer. Inkomna observationen ligger till grund för sammanställning och status på Örkeljunga kommuns fågelarter; då, nu och för framtiden.

Uppgiftslämnare

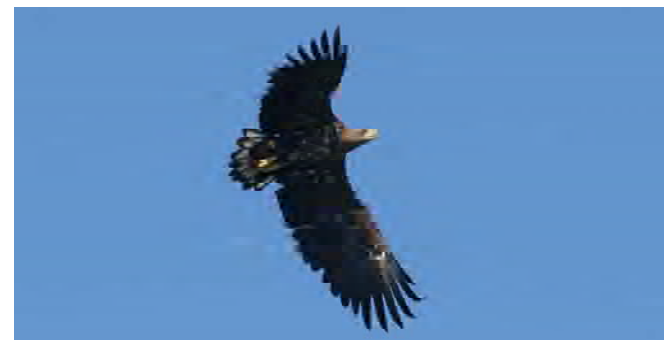
AWK Anders Wänge Kjellsson	KAJ Kurt Arne Johansson
BH Björn Herrlund	LP Lennart Persson
CJ Carl Jyker	LS Leif Sigbo
EMF Evamaria Ferm	PC Patric Carlsson
EPe Eva Persson	SAd Stefan Andersson
FB Freddie Blank	SN Seth Nilsson
JJ Janne Johansson	ÖF Örjan Fritz

Har du något att rapportera? Gör det gärna på vår hemsida!

Alcedo vill ha hjälp av **dig** att samla in uppgifter om fågelobservationer inom kommunens gränser. Vi vill ha observationer av ovanliga fågelarter för vår kommun, alla arter utanför den tid de normalt förekommer i landskapet, större sträckförekomst, anmärkningsvärt stora flockar, intressanta häckningar, återfynd av ringmärkta fåglar, tidiga vårobsar, sena obsar på hösten eller observationer som du tycker är särskilt notabla. Alla rapporter arkiveras för framtida behov.

Senaste inrapportering före nästa tryckning av Alcedo: 15 april. Rapportera dina obsar på vår hemsida www.orkelljunganatur.se eller via Svalan www.artportalen.se/birds/

Björn Herrlund

Havsörn. Foto Seth Nilsson

Carl-Johan Månsson och
Thommy Thörnkvist arbetar
med provfisket.
Foto: Perry Vigelsbo

Fisk och musslor i Hjälmsjön

Fiskerikonsulenterna på Hushållningssällskapet, biologen Carl-Johan Månsson har genomfört biologiska inventeringar i Hjälmsjön. Här berättar han om resultaten.

Hjälmsjön är en av de sjötyper som vi vet ganska lite om. I alla fall biologisk sett. Detta trots att de i hög grad nyttjas med närhet till samhälle och många gånger har en mörk historik av olika utsläpp längre tillbaka i tiden. Vi har i olika riktningar påverkat våra vatten och de arter som lever där. En första sak som man bör ha i åtanke är att inget vatten är statiskt, det sker hela tiden förändringar; kemiska, fysikaliska och biologiska processer. Ska man undersöka ett vattens status så är fisk en av de bästa artgrupperna eftersom olika arter svarar på olika sätt på sin miljö. Mörten, ja denna ovidkommande

Gösen finns i stort antal i Hjälmsjön. Här en tvåårig gös. En populär sportfisk men den kan påverka både abborre och gädda negativt.

art tänker många, är en viktig indikator för ett bra pH. Abborre och gädda ska finnas i god mängd som reglerar underliggande arter. I ett övergött vatten gynnas braxen, ruda, sutare och mört. Öringen är en indikatorart för strömmande vatten då denna kräver strömmande partier med blandad stenbotten. Musslor, som vi brukar benämna stormusslor, kan på samma sätt indikera olika förhållanden. Flera arter är idag missgynnade eller hotade. Så det är ingen tillfällighet att vi som jobbar med vatten har en god artkunskap om både fisk och musslor och jobbar parallellt med dessa.

Vid fältinventeringar är erfarenhet inte oväsentligt. Jag brukar säga att ju fler provfiskare man sett desto bättre provfiskare är man. Själva provfisket är bara

halva jobbet, minst lika viktigt är att dokumentera och utvärdera. Att provfiska olika sjöar är viktigt. Det gör man bäst om man verkar i ett stort geografiskt område, mitt sträcker sig över hela Götaland.

Det kan skilja mycket mellan en mager skogstjärn med två fiskarter och en större måttligt näringsrik låglandssjö med 15 fiskarter. Detta måste man ta i beaktande och hela tiden utvärdera vad som är normalt. En normal fångst i en svensk insjö är runt 30 fiskar och 1,5 kg per nät.

Vid provfisket i Hjälmjön, som utfördes enligt standardiserad metod med 24 bottennät och två pelagiska nät, fångades fem fiskarter vilket är ganska normalt för en sjö som Hjälmjön. Arterna var abborre, braxen, gös, mört och sarv. Överlag var fångsten per art relativt låg, dock var fångsten i de pelagiska näten (flytande nät som läggs i djupaste delen) hög. Mörtan ingick med yngre stadier vilket indikerar att pH inte varit alltför lågt. Abborren kan känna av konkurrensen från gösen som finns i ett stort bestånd i den fria vattenmassan. Fångsten per bottennät var 26 st och 1009 g (jämför ovan).

Stormusslor från Hjälmjön 2016

Genom ett avancerat fiskindex (EQR8) får man fram hur mycket sjön avviker från en liknande opåverkad sjö. Utifrån provfiskeresultatet hamnar sjön inom någon av klasserna hög, god, måttlig, otillfredsställande och dålig. Resultatet används för att klassa sjöns ekologiska status, där målet är minst god status inom Vattendirektivet. Hjälmjön hamnade i klassen god status, detta betyder att sjöns fiskbestånd är relativt opåverkat.

Med metoden snorkling genomsöktes botten efter musslor på flera platser i sjön. Arter som noterades var allmän dammussla (*Anodonta anatina*) som är relativt vanlig och större dammussla (*Anodonta cygnea*) som är ovanlig. Musslor är viktiga eftersom de renar vattnet och skapar bättre förutsättningar för smådjur på botten. De är även föda för en del fiskar. Den större dammusslan var spännande att hitta i Hjälmjön och de stärker sjöns naturvärde.

Med metoden snorkling genomsöktes botten efter musslor på flera platser i sjön. Arter som noterades var allmän dammussla (*Anodonta anatina*) som är relativt vanlig och större dammussla (*Anodonta cygnea*) som är ovanlig. Musslor är viktiga eftersom de renar vattnet och skapar bättre förutsättningar för smådjur på botten. De är även föda för en del fiskar. Den större dammusslan var spännande att hitta i Hjälmjön och de stärker sjöns naturvärde.

Sammantaget visade undersökningarna på hyggliga förhållanden i Hjälmjön. Nu återstår ett arbete för fiskervårdsområdet att förvalta fiskbeståndet och förbättra i olika avseenden. Här kan fiskeregler som skyddar rovfisk och byggande av vasar för att gynna abborren nämnas. Kommunen har också ett ansvar att inte försämra den fina miljön som Hjälmjön utgör. Det är nu viktigt att underlaget kommer att användas flitigt och att man satsar på de värdefulla vattenmiljöerna. För är det något som är en landsbygdsresurs så är det våra sjöar!

Text och Foto: Carl-Johan Månsson, Fiskerikonsulent

Muddring till roddsportens fromma

Hjälmjön, belägen strax utanför Örkelljunga tätort, har sedan 1957 använts av Skånes Roddförbund för rodd- och kanotsport. I Hjälmjön har Skånes Roddförbund årligen arrangerat tävlingar och vid ett flertal tillfällen både Svenska och Nordiska Mästerskap.

Ovanstående står att läsa i Mark- och miljödomstolens handlingar från den 17 mars 2015, där domstolen efter ett antal förhållningsorder ger sökanden, Örkelljunga kommun, rätt att muddra i Hjälmjön, för att därigenom skapa möjlighet för återupptagen tävlingsverksamhet inom rodd- och kanotsporten.

Bakgrunden är den att Skånes Roddförbund inte har kunnat bedriva tävlingsverksamhet i sjön p.g.a. att vattendjupet vid startområdet och framförallt i målområdet blivit för lågt när strömningar i vattnet fört ut sediment som lagt sig på olika delar av sjöbotten.

Muddringsinsatser för att motverka denna igenslamning har tidigare gjorts ett flertal gånger. ”Dels muddrades sjön 1959 i samband med att verksamheten startades i

En grävmaskin på Hjälmjön på djupt vatten! En märklig syn

sjön, och dels någon gång på 1970- och 80-talen. Dessa muddringar är mycket bristfälligt dokumenterade. Muddringsmassorna från dessa muddringar har bland annat använts för att bygga upp en udde vid Hjälmjö rodd- och kanotstadion.” (Mark- och miljödomstolen).

Tillstånd från Mark- och miljödomstolen i Växjö

Arbetsinsatser som påtagligt påverkar en sjö, ett vattensystem, måste först godkännas av olika myndigheter. I detta fall kom Skånes Roddförbunds önskemål om muddring att bli ett ärende som togs upp i Mark- och miljödomstolen för behandling, varvid beslut togs i mars 2015.

I samband med denna ansökan tog kommunen fram en Miljökonsekvensbeskrivning där man framförde att projektet endast bedömdes ”medföra små negativa konsekvenser för natur (bottenfauna, fisk, vegetation) under byggtiden då vissa bottenmiljöer grävs bort och andra fylls av nya massor. Direkt påverkan på fiskens livs- och födosökmiljöer bedöms som försumbar eftersom det är små ytor som ska muddras, endast 0,5 % av totala sjöbottenytan. Miljöerna kommer att återkoloniserar av bottenfauna och fisken återvänder till de områden som utsatts för grumling under byggtiden när grumlingen avtagit.”

Vidare framhålls det i domen, under rubriken **Samhällsnytta**, att det ”har visats att den fortsatta tävlings- och träningsverksamheten för rodd och kanot i Hjälmsjön är helt avhängig ett fritt medeldjup av minst två m. Örskelljunga kommun kan genom åtgärden stärka förutsättningarna för rekreation och friluftsliv i kommunen och regionen. Således finns det både hälsomässiga som samhällsekonomiska fördelar med verksamheten.”

I domen den 17/3 2015 slås det fast att Örskelljunga kommun får tillstånd att muddra i utvalda delar av Hjälmsjöns norra och södra delar ner ”till ett ramfritt djup som vid medelvatten uppgår till ca - 2,2 meter, samt till en omfattning av högst 4000 m³, allt i enlighet med ansökan, samt att fylla ut och skapa uppställningsplats för roddbåtar” på delar av viken intill rodd- och kanotstadion.

Enligt Mark- och miljödomstolens beslut får de nu tillståndsgivna åtgärderna ”inte ske under perioden 1 april – 30 september” och vidare bestämmer man att siltgardiner ”ska användas utanför muddrings- respektive utfyllnadsområden”.

Grävning, sedimentförflyttning, utfyllnad

Efter en hel del turer och utredningar kom detta muddringsärende att gå från skrivbord till verkstad under några intensiva veckor i november månad 2016. En långarmad pontongrävare, kunde då ses i fullt arbete med att gräva bort stora partier av sjöbot-tensediment. Detta skedde dels uppe i Spång, vid roddbanans startområde, dels nere vid målområdet i sjöns smalaste del mellan Storsjön och Lillsjön. Merparten av arbetet var förlagt till just målområdet.

Potongrävaren skopade till sig sediment längs sjöbotten varefter den fyllda skopans innehåll tippades i containrar som placerats på en pråm intill grävaren. När dessa var fyllda bogserades pråmen till roddarviken, där en annan kraftmaskin lyfte av en container i taget och tippade innehållet i sjöviken för utfyllnad och slutförvaring. Bortgrävningen vid startområdet i Spång gjordes först, varvid långbogsering av materialet över hela sjön måste utföras. Där fanns mest mörka, dyiga, organiska bottenav-

lagringar. Nere vid roddarstadion var transportavståndet marginellt och av de deponerade massorna att döma var det här nästan enbart ren sand som grävdes upp.

Siltgardiner placerades ut under muddringsarbetet, dels vid Pinnåns utflöde från sjön, dels vid roddarvikens yttre del. Detta för att minimera spridning av eventuell uppkommen grumlighet. Under hela grävningsperioden kontrollerades just grumligheten flera gånger på utvalda punkter, liksom varje dag nerströms Pinnåns frånflöde.

Barriär av sprängsten och dumpade massor i roddarviken

Kristofer Johansson från Örskelljunga kommun ansvarade för kontrollen av uppkommen grumlighet på utvalda platser, men kan efter projektets genomförande konstatera att man aldrig hade grumlighetsvärden som föranledde att arbetet måste avbrytas. Innanför siltgardinerna vid roddarviken är dock vattnet vid månadsskiftet november/december starkt brunfärgat!

Innan utfyllnaden påbörjades lade man ut en bred, tvärande vall med sprängsten tvärs över roddarviken. Detta för att skapa ett kraftigt fysiskt hinder som till dels skulle motverka de ditforslade sedimentens spridning och påverkan ut i den yttre delen av viken. Därefter tippades alltså containrarnas innehåll med botten-sedimenttrakt ner i denna den innersta delen. Vid besök på plats var det lätt att konstatera att fraktionen med sand var det sediment som totalt dominerade. Från startområdet i Spång fanns dock som redan nämnts en hel del inslag med mörkare organiskt material.

Kristofer Johansson konstaterar nu i slutet av november att arbetena, som utfördes av företaget Svensk Sjöentreprenad AB, kunde utföras enligt planerna, och tidsplanen hölls trots en kort vecka med is på sjön. Hur många kubikmeter med sediment som kommit att avlägsnas från sjöbotten och vidareförpassas till roddarviken är svårt att uppskatta, men torde ligga kring 3400 m³.

Större dammusslan, en skyddsvärd mussla

I samband med att kommunen (syn. roddklubben) skulle söka tillstånd för muddringen gjordes vissa undersökningar av Hjälm sjöns bottenfauna. Ett sådant arbete utfördes år 2014 av I. Nordmark, i form av ett examensarbete för kandidatexamen vid Lunds universitet.

Fiskerikonsulent Carl-Johan Månsson, från Hushållningssällskapet, gör denna reflektion efter att ha granskat denna rapport: ”*Det är anmärkningsvärt att inga stormusslor hittades i de prover som togs ... Men framförallt borde man sett stormusslor på grunda bottnar.*”

Carl-Johan Månsson kom att bekanta sig väl med Hjälm sjön i och med att han fick i uppdrag att provfiska sjön i augusti 2016 (Se artikeln - *Fisk och musslor i Hjälm sjön*). Då gjordes även efterforskningar av stormusslor på fyra lokaler, bland annat i roddarviken och på en lokal en kort bit nedströms Pinnån. Metoden som han använde var snorkling i sjön och användandet av vattenkikare i ån. Nu hittades musslor på flera av lokalerna och detta gällde inte minst roddarviken. Den allmänna dammusslan (*Adonata anatina*) sågs här, men även sju exemplar av den ovanliga större dammusslan (*A. cygnea*).

Turerna kring muddringen har ju pågått några år och en av konsekvenserna i sammanhanget blev ju den att uppgrävda sediment skulle få läggas just i roddarviken. Detta har ju beskrivits i text och bild här ovan. I sin rapport från oktober 2016 konstaterar Månsson: ”*Viken vid roddklubben bör inte utsättas för grävning utan skyddsåtgärder för musslorna. Ett bra sätt är att flytta levande musslor.*”

Man kan väl i efterhand konstatera att rapporten om förekomsten av musslor kom in alltför sent för att kunna påverka sjöarbetena. Men rätteligen borde den först gjorda inventeringen av bottenfaunan aldrig ha godkänts av kommunen/länsstyrelsen som tillräckligt kunskapsunderlag när Miljö- och vattendomstolen skulle ta ställning till eventuell igenfyllnad av roddarviken.

I alla fall borde den ovanliga större dammusslan ha eftersökts i den aktuella viken och därefter förflyttats innan igenfyllningen sattes igång, menar slutligen Carl-Johan Månsson. Men så blev som bekant inte fallet

Janne Johansson

Foto: Janne Johansson

Kräftpesten slår åter hårt!

I november upptäcktes till stor förskräckelse döda kräftor i mängd vid Värnsjöns stränder. Det var pesten som slagit till! Än en gång! Den 5 november hade Martin Gustafsson upptäckt att det låg döda kräftor intill hans båt i norra delen av sjön. Med onda aningar bestämde sig Martin för att kolla läget även i resten av sjön. Han vandrade i stort sett längs Värnsjöns alla stränder. Och överallt möttes han av synen av döda kräftor! Han räknade ihop bortåt tusentalet.

Pestdöd flodkräfta. Foto: Perry Vigelsbo

Innan man basunerar ut att kräftpesten slagit till igen vill man vara hundraprocentigt säker. Några döda kräftor skickades därför till Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) för analys. Beskedet lät inte vänta på sig. Visst var det pesten som åter en gång kommit till sjön. Ingen nåd var att vänta. När detta skrivs i början av december har Värnsjöns fiskevårdsområde utlyst ett extramöte om sjöns och flodkräftans framtid. Detta möte ska hållas i Medborgarhuset i Skånes Värnsjö den 10 december. Fiskerättsägarna förväntar sig att länsstyrelsen ska medverka. Vi får återkomma med belysning av denna beklagligt jobbiga tragedi i ett kommande Alcedonummer. Som bakgrund kan vi istället citera ur några äldre Alcedoartiklar för att fräscha upp historieminnnet.

Hur var det för 15 år sen?!

I augusti 2001 ”upptäcktes med stor förskräckelse att massvis med döda kräftor kunde ses vid Värnsjöns norra stränder! Detta inträffade ca 12-13 dagar efter det årets kräftpremiär, en tidsrymd som sammanfaller med den tid det tar för angreppen av kräftpests-vamp att orsaka massdöd. Det tog sen bortåt 3-4 veckor för pesten att slå ut kräftbeståndet i hela sjön. Att pesten liksom fick röra sig ”motströms” var nog huvudorsaken till den relativt utdragna ”döds kampen”. Sjöns utlopp ligger nämligen också i norr, Osbäcken. En svampspor som får fäste på ett kräftskal, tränger igenom själva skalet och når in till och angriper de innanför liggande mjukdelarna, organen. Flodkräftan dör efter en förhållandevis kort tid därefter.” (Alcedo 2007:1)

Ett helt utslaget flodkräftbestånd. Vilken katastrof! Detta var lika oväntat som blixten från klar himmel. Orsakerna till pestens utbrott kunde inte heller klarläggas. Men livet gick vidare och efter viss tvekan och efter det att man så småningom fick länsstyrelsen med sig i båten vidtog en enveten, långsam kamp för att försöka återfå sjöns unika kräftbestånd. Hur detta nu skulle gå till.

Inte mindre än 110 fastigheter har fiskerätt i Värnsjön och många av fiskevårdsområdets medlemmar har starka känslor för kräftorna, kräftfisket och inte minst för en efterföljande, traditionsmättad kräftskiva. För medlemmarna gällde det nu att komma överens om en möjlig färdriktning.

”Myndigheter kontaktades, kräftuppfödare likaså, men man gav också sina egna värnsjökräftor en ny chans för omstart genom att en hel del av de ännu levande kräftorna längst i väster insamlades innan pesten långsamt hunnit sprida sig även dit. Dessa kräftor hölls liksom i avel under kommande år, framförallt hos Tomas Malmström i Slättsjö, och en icke försumbar mängd värnsjökräftor har därför under det senaste decenniet kunnat återföras till sjön.

Men denna uppfödning räckte inte till som ensamleverantör för ett återuppbyggande av flodkräftstammen. Tusentals individer köptes in från några olika håll, framförallt från ett antal privata skånska dammar, liksom från Småland och Blekinge. Fram till idag har 25.000 kräftor inhandlats, till ett snittpris av 10 kr/st. Man har alltså genom egna insatser och genom bidrag från staten och en mindre del från den egna kommunen, lagt ut hela 250.000 kr på detta projekt.” (Alcedo 2012:2)

Värnsjöns kräftbestånd började därefter långsamt att återhämta sig. Provfisken gjordes under de år som följde för att man skulle få bättre grepp om kräftbeståndets utveckling. Och visst gav utsättningarna resultat. Fast än var det en bra bit kvar innan sjön hyste flodkräftor i en numerär som motsvarade tiden före pestutbrottet 2001.

Janne Johansson

Biparadiset i Örkelljunga

Den 16 augusti 2015 såddes ett frö till ett projekt i Örkelljunga. Då höll entomolog Mikael Sörensson en exkursion på ”Insekternas dag”. Denna var förlagd till den gamla banvallen i Vanås där förutsättningarna ansågs vara de rätta. Här fanns både ett

Skopan tar rejäla tag i det som skall bli en brant för att locka till sig backsvalor.

sandigt område och en riklig flora. Allt kantat av bryn med träd och buskar. Här kunde vildbin och andra insekter hitta både boplatser, mat, skydd och värme.

Det blev en lyckad dag och Sörenssons inspirerande berättelser gav mersmak. Det stod klart för oss som deltog att de solitära bina för en tynande tillvaro i ett allt mer monotont landskap. Det blev också tydligt hur tungt den biologiska mångfalden vilar på denna insektsgrupp och hur lite många av oss vet om detta.

Ett annat område som varit tilltänkt då exkursionen planerades var det nedlagda sandtaget vid Ekholm som ligger alldeles intill centrala Örkelljunga. Här fanns stora ytor av sandig mark och sydvända sluttningar. Men grästäcket var dessvärre på god väg att ta över efter återställningen i början av tjugohundratalet. Skulle detta urgrävda kommunala område kunna lära oss något om binas liv och vad som håller på att ske?

Källor till inspiration

Ganska snart kom tipset om ”Biparadiset” i Bokhultet utanför Växjö. En liten folder och en projektrapport hämtades snabbt hem från Internet. Här fanns mycket att lära om vad du kan göra för att gynna vildbin. Utöver detta material googlades det även fram

ett tiotal andra givande texter i ämnet som laddades ned som pdf-filer – en fantastisk möjlighet till kunskapsspridning i dagens IT-samhälle.

Och så var det igång. En av de första praktiska uppgifterna var att Daglig verksamhet Vågen fick meterlånga trädstammar från kommunens Gata och Park att borra hål i. Dessa blev till fina bihotell att placera ut och engagemanget kring sysselsättning kopplat till natur tog fart. Nu fanns en samverkan mellan förening och kommun och en projektbeskrivning växte fram. Denna presenterades både i naturskyddsföreningen *Örkelljungabygdens Natur* och i kommunens Naturvårdsgrupp. Ett antal tjänstemän inom kommunen blev också tillfrågade och inga hinder kom fram – tåkten i Ekholm skulle kunna användas till att skapa ett naturområde med vildbin och biologisk mångfald i fokus. Och eftersom inget skydd eller bevarande av befintliga naturvärden fanns

Nu väntar vi bara på hyresgästerna...

gick allt relativt lätt. Idén formades snart åt det pedagogiska hållet, men för detta behövde vi så klart själva mer kunskap.

Kommunen gav genom Naturvårdsgruppen så ett anslag till inventering av insektsfaunan. Mikael Sörensson fick uppdraget. Leif Sigbo tog sig an utmaningen att inventera florans. Detta inledde en process till kunskap om området och vilka åtgärder som kan vara lämpliga att göra. Ett projektbidrag från Naturskyddsföreningen kom också till för att arbeta fram ett informationsmaterial. Nu var vi snart rustade att skrida till verket på allvar och efter diverse vändor beviljade slutligen Naturvårdsgruppen ytterligare ett anslag att användas till åtgärder i tåkten.

Första spadtaget

Fredagen den 25 november kunde därmed projektet på allvar gå från ord till handling. Starten blev att återställa boplatser åt – backsvalor! Grästäcket och sly skrapades raskt av och perfekt sand för detta ändamål såg åter dagens ljus. En väl avvägd brant väntar nu på att backsvalorna skall hitta dit igen och en efterlängtd insats hade blivit verklighet. Sandmassorna kom dessutom insektslivet till godo. De har lagts ut i vallar till sandälskande bin.

Även en del av markvägen som går genom området har förändrats för att gynna insektslivet och de solitära bina. Den krossten som en gång lagts dit som bärlager har tagits bort. Förhoppningen är att vägen i framtiden skall ha samma kvaliteter som sandiga, grusiga vägar haft historiskt. Slitaget på dessa vägar gjorde att marken inte växte igen och till skillnad från bland krossten kunde bin gräva sina bon i de luckra kanterna där det även fanns tillgång till näring från olika växter.

En äng är också på väg att skapas. På en yta intill vägen väntar nu öppen mark där det till våren skall sås in fröer av lämpliga ängsväxter. Vi hoppas även att ljunger skall breda ut sig där det är möjligt och en del av de uppväxande tallarna kommer att tas bort för att hålla området öppet så att den befintliga florans kan leva kvar.

Det filosofiska rummet

I tälten finns en vild- och tätvuxen skogsdunge. Vad kan den lära oss? Kanske vad som händer om naturen får klara sig själv.

In i denna lilla dunge är nu anlagt en stig. Den slingrar sig till ett inre rum med bänkar. Där kan du sitta och fundera över naturens villkor, eller bara njuta av skugga och

fågelkvitter en varm sommardag. Och där utanför skymtar ”Biparadiset” med sina intentioner om samspel mellan natur och människa, om biologisk mångfald i ett föränderligt landskap.

Vi hoppas att området skall kunna inspirera andra att göra något liknande – som Bokhultet utanför Växjö inspirerade oss. Kanske någon av grannkommunerna tar efter? En vandrings slinga, ”Vandra för bi”, runt området kommer att förses med informationsskyltar för att ge grundläggande kunskap. Tänk ett nätverk av unika områden med samma epitet – ”Biparadiset” – där vi kan lära av varandra. Kanske en årlig seminariedag kan hålla samman idéerna. I vilket fall kommer bin och andra insekter att surra för allas bästa i tälten vid Ekholm och kanske även någon backsvala hittar dit och gräver sig ett bo.

Vildbin och människor

”Biparadiset i Örkelljunga” vill på ett konkret sätt föra fram kunskap om vildbin och det man kallar för biologisk mångfald. Men det är också viktigt att understryka att den stora utmaningen ligger utanför ”Biparadiset” och att vi endast ansluter och tar del av den strävan som redan finns genom forskning, myndigheter eller andra initiativ runt om.

Bin och andra insekter tillför stora ekonomiska värden för samhället i form av pollinering, så kallade ekosystemtjänster.

Ett utdrag från Svenska Vildbiprojektets rapport från 2004

Nyskapande av livsmiljöer och aktiv spridning av vildbin, får belysa detta. Rubriken ”*En framtid för vildbin och människor*” är talande.

”De vilda bina är utan tvekan en kaskadgrupp för den biologiska mångfalden i jordbrukslandskapet, eftersom de genom sina pollinerande aktiviteter skapar växtresurser åt andra organismer och bidrar till de rika naturvärden som bör känneteckna ett ur alla synpunkter väl fungerande odlingslandskap. De är dessutom pollinatörer av ett flertal av de odlade grödorna, vilket bidrar till människornas försörjning av livsmedel. En ökad andel restbiotop i jordbrukslandskapet är positiv för artantal och täthet av både vilda växter och vildbin. Restbiotoper i form av linjära landskapselement som diken, åkerrenar och vägrenar bildar strukturer som vildbin använder då de förflyttar sig i landskapet. Fler sådana biotop-element ökar konnektiviteten i landskapet, förbättrar möjligheten för bina att utnyttja biotopöar och gynnar därmed vildbinas populationsutveckling och spridning i landskapet. Det optimala landskapet för en rik vildbi-fauna är således en varierad habitatmosaik som omfattar både boplatser och blomrika zoner mellan vilka bina lätt kan förflytta sig. Det varierade och hållbart nyttjade landskapet är också det mest attraktiva för människorna.”

Notera: Växjö kommun ser gärna att fler Biparadis växer fram och har gett sitt medgivande till att vi använder namnet. Läs mer om projektet på föreningens hemsida.

Text och Foto: Pär Svensson

Lite om grustagets historia

Troligen var det Ljungaskogs cementgjuteri som öppnade grustaget och byggde bron över Pinnån. Det kan ha varit på 1930-talet. Vilket år Örkelljunga kommun övertog grustaget finns väl i köpehandlingarna. Möjligen var det i samband med att vattenverket byggdes år 1965. Bron revs på 1970-talet och ersattes med en gångbro och samtidigt anlades vägen över Ekholm. Innan dess fanns det ingen väg över grustaget, men väl en gångstig. Vid södra sidan fanns ett trettiotal backsvalebon redan på 1950-talet. På den norra sidan var det ingen slänt. Den kom inte till förrän på 1970-talet.

Jag tror att det var omkring 1995 som gatuförrådet raserade samtliga backsvalebon. Detta för att barn inte skulle trilla ner när de var där och lekte. Örkelljunga kommun utvidgade grustaget åt väster och anlade två infiltrationsdammar i den östra delen. Grustaget blev då mer än dubbelt så stort. 2004 var täkten avslutad och efterbehandlad.

Karl Gustav Julin

Vad minns DU om täkten i Ekholm?

Föreningens engagemang i grustäkten i Ekholm har gjort att många är intresserade av dess historia som just tåkt – när började det, vilka var ägarna och så vidare. Finns det någon där ute som har kunskap om täckens historia är ni varmt välkomna att höra av er till redaktionen. Kanske vi med tiden kan få ihop så mycket hågkomster att vi kan få till en liten minnesskrift över området.

Gör som Karl Gustav Julin, skriv ner det du minns! Alla fragment är välkomna och värdefulla. Nedan presenterar vi ett förslag till logotyp att användas på skyltar, klistermärken etc.

En logotyp växer fram ur tankar kring ett Biparadis: Kan det moderna och effektiva samhällets cirkeldiagram passa som symboliskt märke för viljan till hållbar utveckling och biologisk mångfald? Utan pollinerande insekter vore naturen mest grön, menar Mikael Sörensson. Blommornas färger har utvecklats för att signalera till sina pollinerare att göra jobbet. © Pär Svensson och Örkelljungabygdens Natur. Tyck till! och komm gärna med egna förslag.

Redaktionen

Vildhöstnaden i Spångabygget

Ängen i Spångabygget är onekligen en annorlunda äng, belägen på en sluttning i ett skogsområde i Västra Spång. Otto Gustafsson hette den förre markägaren och det var också han som upplät sin mark till att åter bli slåtteräng, sidvallsäng, i Örkelljungabygdens Naturs regi. I Alcedo 2012:11 gjordes ett försök att teckna en bredare bild av denna spännande fuktmark. Läs gärna artikel igen!

Översilningsängen i Spångabygget. Foto: Perry Vigelsbo

I denna nya artikel om Spångabyggetängen ska vi börja med att återge korta referat från ett antal ängsbesök under våren och sommaren innevarande år. När blommade vattenklövern, hur rikt blommade den? Vi gör också en uppräknig av de fjärilar som setts i området de senaste fem åren – 25 arter. Sen vidtar återgivandet av hur Spångabyggetängen har beskrivits i samband med en inventering av länets rikkärr. Som ett supplement avslutas artikeln med en uppräknig av de kärlväxter som hittades vid en noggrann inventering av den restaurerade sidvallen den 24/6 2014 – nämligen 85 arter.

Besök under våren och sommaren 2016

- 12 april Ett 30-tal kambräkenblad av olika storlek. Inte mycket som börjat spira. Lite vitsippor i kanten av ängen. Grenar behöver plockas bort.
- 5 maj Påfågelläga, nässeljäril, citronjäril, aurorafjäril, rapsjäril, grönsnabbvinge. Den diskreta kärrviolen blommar nu, liksom gula kabblekor. Snart slår småvänderoten också ut, vårbrodden.
- 7 maj Räkning av tuvor i ängen, sammantaget ca 320 st.
- 12 maj De dominerande arterna vattenklöver och småvänderot börjar så smått blomma. Den ljusröda granspiran lyser nypåkommet. Räknar dock inte antalet stänglar detta år; oftast syns 600 1.000 blomstänglar i slutningarna i öster. Ängsullen också på gång.
- 24 maj Stark dominans av utslagen vattenklöver, även hel del småvänderot. Räknade vattenklöverna i form av blomstänglar – ca 2.500 blommor öster om bäcken; kanske 6-7.000 på hela ängen. I övrigt mycket på gång: dystarr, hirsstarr, ängsstarr, nålstarr. Kärrsälting. Och gräsull börjar nu växa fram alltmer.
- 4 juni Vattenklöverblomningen är nu över till 99%. Men de vita ulltussarna lyser över ängen, speciellt är det gräsullen som visar upp sig. Räknade till ca 400 stänglar i slutningarna! Här finns dock alla ullarterna: ängs-, tuv-, gräs- och kärrull.
- 22 juni Ängscirkelns deltagare gör ängen den äran. En noggrannare granskning av kärrullsbeståndet ger vid handen 3 400 stänglar! Det är mycket för att vara kärrull! Starrarter som lopp-, nål-, ängs-, hirs-, dy-, stjärn-, grön- och hundstarr. Vi uppmärksammar tagelsäven. Och ett par bladrossetter av tätört, men granspiran ses så här sent endast med efterblommade stänglar.
- 4 augusti Slätterkväll, tio lieförsedda, busksaxförsedda deltagare. Äpplepaj, grädde och kaffe.
- 11 augusti Gräset bärs bort till ängens kanter.

Grönsnabbvinge.
Foto: Perry Vigelsbo

Dagfjärilar vid Spångabygget (sidvallsäng och markväg)

4/8 2011 – 15/7 2016. Inventerare: Jörgen Andersson

Mindre tätelsmygare	Silverstreckad pärlemorfjäril
Ängssmygare	Skogspärlemorfjäril
Rapsjäril	Älgräspärlemorfjäril
Kålfjäril	Brunfläckig pärlemorfjäril
Rovjäril	Myrpärlemorfjäril
Aurorafjäril	Amiral
Citronjäril	Påfågelläga
Mindre guldvinge	Sorgmantel
Vitfläckig guldvinge	Nässeljäril
Grönsnabbvinge	Kartjäril
Eksnabbvinge (väg)	Svingelgräsfjäril (väg)
Puktörneblåvinge (väg)	Luktgräsfjäril
Ljungblåvinge	

Skånes rikkärr, 2009 (utdrag)

Utgiven av: Länsstyrelsen i Skåne län
Författare: Helena Bager & Anette Persson, Länsstyrelsen i Skåne län

154. Spångabygget

Kommun	Örkelljunga
Läge	ca 2,3 km sydväst om Åsljunga
Ekokartblad	03C8J
Områdesskydd	-
Planunderlag	Länsstyrelsens naturvårdsprogram Kommunens naturvårdsplan Ängs- och betesmarksinventeringen
Areal	0,3 ha
Naturvärdesklass	1
Vegetationstyp	Medelrikkärr med gräs/starrvegetation på fastmatta, tuvor med risvegetation. Inslag av bäckdråg.
Inventeringsdatum	2006-08-11, 2007-07-17

Områdesbeskrivning

Slätterängen vid Spångabygget är ett fint medelrikkärr som ligger i en blandskog på Hallandsåsens sydsluttning mellan Örkelljunga och Åsljunga. Eftersom rikkärr i urbergsbygder är mycket ovanliga är ängen vid Spångabygget ett ovärderligt natur- och kulturområde som visar på vårt kulturarv. Medelrikkärret har inslag av både fattigkärrs- och rikkärrsvegetation, vilket gör att det blir varierat och artrikt.

Nålstarr

Området lär vid byns laga skifte på 1840-talet ha varit ängsmark. På Häradskartan från 1930-talet är kärret markerat som sidvallsäng (fuktig sidlänt äng). Slåttern pågick in på 1940-talet då slätterhävden upphörde och kärret började växa igen. Förr släpptes de skogsbetande djuren in i ängen för efterbete efter att slåttern var utförd. Även efter det att slättertraditionen upphörde i samband med andra världskrigets slut lät man nötkreaturen beta i området under sommar och höst till en bit in på 1960-talet. I början av 1990-talet röjdes kärret och slåttern återupptogs.

Kärret är sluttande (soligent). Där det planar ut i söder är det mycket blött och här växer rikligt med myrlilja och ett par små bestånd med kärrull.

Förutom en liten bäck i kärrets västra del finns flera dråg. I kärret finns stora tuvor av vitmossor, på vilka det växer tranbär, klockljung och blåbär. Loppstarr finns spridd i hela området. Ängsstarr, gräsull, kärrsälting, tätört och tagelsäv är vanliga. I botten-skiktet växer flera olika arter av vitmossor, exempelvis är purpurvitmossa mycket vanlig. Späd skorpionmossa, guldspärrmossa, fetbålmossa och kärrbryum är också vanliga rikkärrsmossor i kärret.

Andra arter som påträffas i kärret är till exempel darrgräs, småvänderot, blåtåtel, älggräs, hundstarr, granspira, hirsstarr, rundsilehår, sumpstarr, nålstarr, hampflockel, kärrfibbla, knägräs, ängsfryle och spjutmossa. Vattenklöver förekommer rikligt i ängen. Kambräken växer i den övre delen av kärret.

Rödlistade arter

Loppstarr (**VU**) och granspira (**NT**)

Hävdförhållanden

Örkelljungabygdens Natur hävdar ängen på traditionellt sätt genom årlig lieslåtter i början av augusti månad. Eftersom ängen är svårnaidd kan inte höet tas tillvara utan bärs bort från ängen cirka en vecka efter slåttern och läggs i dess utkant. På våren fagas området från nedfallna grenar och gamla löv.

Behov av skötselåtgärder

Slätterängen sköts mycket bra i dagsläget och bör göras så även framöver. Kärret skulle må bra av att tall, al och brakved tas ned så att ytan blir större och inte skuggas för mycket av träd och buskar. Högvuxna och konkurrenskraftiga arter som till exempel älggräs, hampflockel, luddtåtel och blåtåtel bör hållas under uppsikt så att de inte ökar i utbredning.

Bedömning av bevarandestatus

Gynnsam bevarandestatus.

Kärlväxtinventering av sidvallsängen i Spångabygget

24/6 2014. Inventerare: Leif Sigbo & Janne Johansson

vanlig åkerfräken	tuvull	spikblad
skogsfräken	nålstarr	ljung
majbräken	stjärnstarr	klockljung
vanlig kambräken	ängsstarr (NT)	blåbär
skogsbräken	dystarr	tranbär
hultbräken	hundstarr	lingon
vanlig gran	blekstarr	skogsstjärna
vanlig en	hirsstarr	vattenklöver
kärrsälting	pillerstarr	vitmåra
ekorrbar	loppstarr	vanlig vattenmåra
myrlilja	grönvit nattviol	stenmåra
ryltåg	vanligt gråvide	sumpmåra
knappståg	vanlig glasbjörk	åkermynta
veketåg	klibbal	brunört
vanlig ängsfryle	bok	frossört
brunven	hårig hönsarv	vanlig ängskovall
sydvårbrodd	vanlig smörblomma	vanlig granspira (NT)
vanlig kruståtel	ältranunkel	rundsilehår
darrgräs	vitsippa	dybladbra
knägräs	älggräs	småvänderot
vanlig rödsvingel	apel	ängsvädd
mannagräs	blodrot	vanlig nysört
luddtåtel	hallon	kärrtistel
vanlig blåtåtel	skogsbjörnbär	kärrfibbla
stagg	stenbär	hampflockel
vanlig kärrgröe	åsljungabjörnbär	spindelblomster
tagelsäv	vanlig rönn	(påträffad av Örjan Fritz
vanlig ängsull	brakved	2016)
kärrull	kärrviol	Totalt 86 taxa
gräsull	vanlig kärrdunört	

Janne Johansson

Julgranar och andra barrträd

Barrväxterna (*Pinopsida*) är en klass av kärlväxter. Den största ordningen är tallordningen (*Pinales*). I vårt land omfattar den endast familjen tallväxter (*Pinaceae*). Cypressordningen (*Cupressales*) med familjerna solfjäderstallväxter (*Sciadopityaceae*) som inte påträffats i kommunen, cypressväxter (*Cupressaceae*) och idegransväxter (*Taxaceae*). Tack vare Hugo Wallin d.ä. och hans arboretum i Kyrkolycke, kan vi notera ett stort antal barrväxter från olika kontinenter växande i vår kommun.

I familjen tallväxter återfinns granar och tallar samt lärkträd, douglas- och hemlockgranar. Släktet granar (*Picea*), dit vår vanliga gran (*Picea abies*) hör, har spetsiga och stickande barr som kan vara fyrkantiga eller något plattade. Kottarna som från början är upprätta blir vid mognaden hängande och faller av hela. Granen odlas både som julgranar och som timmerträd. Man tror att granen invandrade från nordost efter senaste istiden och har sen dess spridits allt längre söderut. I våra

Svartgran, *Picea mariana*

dagar menar man att granens naturliga sydgräns går ungefär i höjd med Skånes Fagerhult. I en skrift från 1850-talet om granens sydgräns nämns en(!) gran i Eket.

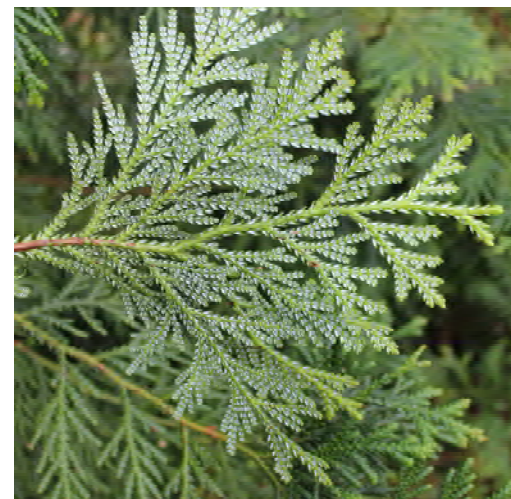
De flesta granskogar i kommunen är således planterade. Och i takt med att jordbruket läggs ner så blir allt fler betesmarker och vallodlingar igenplanterade med gran. I Vanås odlas både traditionella julgranar som skördas när de blivit 2-3 meter höga. Men också ”torggranar” som är flera gånger högre. Det svenska rekordet har en gran som fälldes i Västergötland år 1883. Den mätte hela 51 meter.

Förutom den vanliga granen så odlas också svartgran (*P. mariana*) i kommunen. Till exempel uppe i Lärkesholm. Arten är ursprunglig i Kanada. Flera arter planteras också som prydnadsträd. Det kan vara vitgran (*P. glauca*) och blågran (*P. pungens*). Även de arterna kommer från Nordamerika. Den senare ses ofta angripen av svamp och blir sällan äldre än 20-30 år. I Kyrkolycke arboretum (Wallins skog) finns, eller fanns, ett stort antal arter från hela världen. Orientgran (*P. orientalis*) och serbgran (*P. omorika*) från Balkan, ajangran (*P. jezoënsis*) och japansk tempelgran (*P. torano*) från östra Asien och sitkagran (*P. sitchensis*) från Alaska.

Det andra stora släktet, ädelgranar (*Abies*), har mjuka, icke stickande, platta barr med klyvöppningarna i karakteristiska vita rader på undersidan och upprätta kottar. På flera arter faller kottefjällen av efter mognaden. Kvar står då mittaxeln som provocerande

långfingrar. Bland ädelgranarna hittar vi den andra populära ”köpegranen”, kungagranen eller nordmannsgranen (*A. nordmanniana*). En nära släkting till den är bornmüllergranen (*A. nordmanniana ssp. equi-trojani*). Den är högvuxen och jämnt och vackert konformad, som hämtad ur en disneyfilm. Ett praktexemplar växte förr vid Skytteparksvägen, men fälldes för att ge plats åt nya villor och slutade sina dagar som kommunal julgran på Terrassen. En annan ståtlig solitär, en coloradogran (*A. concolor*) stod förr i närheten av scouternas lägerområde i Sonnarp.

Silvergran (*A. alba*) har också odlats och sprider sig lätt. Till exempel vid bilskroten på Vedbyvägen. En av de största arterna i släktet är kustgran (*A. grandis*), ursprunglig på amerikanska västkusten. Ett stort, planterat bestånd avverkades för några år sen i Ekholm. Även en mängd ädelgranar har noterats i Wallins skog: Från Nordamerika purpurgran (*A. amabilis*), oregongran (*A. lowiana*), kaskadgran (*A. procera*), balsamgran (*A. balsamea*), praktgran (*A. magnifica*) och Frasers ädelgran (*A. fraseri*). Från

Hiba, *Thuja dolabrata*

Sydeuropa och Afrika grekgran (*A. cephalonica*), turkgran (*A. cilicica*), algergran (*A. numidica*) och spanskgran (*A. pinsapo*). Från Asien ussurigran (*A. holophylla*), nikkogran (*A. homolepis*), koreagran (*A. koreana*), fujigran (*A. veitchii*), momigran (*A. firma*), amurgran (*A. nephrolepis*) och pichtagran (*A. sibirica*).

Även tallarna är väl representerade i kommunen. Till skillnad från granarna så sitter tallarnas barr i grupper om två, tre eller fem. Vår vanliga tall (*Pinus sylvestris*) är skogbildande och ett viktigt timmerträd med parvisa barr. Ytterligare en art förekommer som odlad om dock i liten omfattning i vår kommun. Det är contortatallen (*P. contorta*) från västra Nordamerika. Samma ursprung har banksiatallen (*P. banksiana*) och gultallen (*P. ponderosa*). Den senare planterad på några ställen i byn (Sonnarpvägen och Finkstigen). Gultallen karakteriseras av långa barr i knippen om tre och kilostora kottar. Från östra Nordamerika kommer weymouthtallen (*P. strobus*) som med sina långa, femtaliga barrknippen finns att se längs Kungsvägen. I trädgårdar ses också svarttall (*Pinus nigra*) och den oftast buskformiga bergtallen (*Pinus mugo*), till exempel längs Valhallavägen. Båda arterna har också planterats som sandbindare längs kusten (Kullaberg). och har sitt ursprung i Syd- och Mellaneuropa.

Europeisk lärk (*Larix decidua*) ses både som prydnad och som planterad och beståndsbildande timmerträd. Virket är mycket rötbeständigt och används i stället för tryckimpregnerat som fasad- och trallvirke. Solbelyst utsöndrar träet kåda och blir på så sätt självimpregnerande. De nästan svarta stugorna man ser i alperna är just sådana. Lärken är oftast rakvuxen och användes förr till fartygsmaster. Inom skogsbruket används även japansk (*L. kaempferi*) och sibirisk (*L. sibirica*) lärk, samt dess hybrider med europeisk lärk. På hösten märks lärkarna tydligt i landskapet då barren gulnar och faller av så att träden står nakna över vintrarna. Tillsammans med sekvojan (se nedan) är lärken vårt enda lövfällande barrträd. Men även granar och tallar fäller sina barr, dock successivt under 5-7 år.

Vi har ytterligare två släkten bland tallväxterna, douglas- och hemlockgranar. I Wallins skog växer såväl grön som blå douglasgran (*Pseudotsuga menziesii*), några av imponerande dimensioner, samt hemlock (*Tsuga canadensis*). Den senare finns också som ett högvuxet exemplar på södra sidan av Åsljungasjön.

Bland cypressväxterna är det bara enen (*Juniperus communis*) som är vildväxande i vårt land, men åtskilliga är planterade som prydnadsträd. Vanligast är nog ädelcypress (*Chamaecyparis lawsoniana*) och tuja (*Thuja occidentalis*). I Wallins skog finns även en jättetuja (*Thuja plicata*) som känns igen på barrrens vita undersidor och tydliga pärondoft. I arboretet finns också hiba (*Thujaopsis dolabrata*) som

En, *Juniperus communis*

även förekommer sällsynt i samhället (Göingegatan). Arten kommer från Japan där den betraktas som helig och reserverad för den kejsrerliga familjen och religiösa byggnader. Ett fynd av ärtcypress (*Chamaecyparis pisifera*) har också noterats i kommunen.

Det kanske märkligaste barrträdet finns också i Wallins skog, en kinesisk sekvoja (*Metasequoia glyptostroboides*). Fram till 1941 var trädet bara känt som 50 milj. år gamla fossil då det påträffades tre träd i den kinesiska provinsen Szechuan. Trädet kallades shui-sa, vattengran. Ett namn man också kan se i en del floror. Barren är mjuka, linjära och flata upp till 2 cm, parvis motsatta, fjäderlikt sammansatta på små grenar som fälls på hösten.

Den sista familjen är idegransväxterna. Idegranen (*Taxus baccata*) är sällsynt som vildväxande. Ett av de närmsta bestånden finns i Lärkeröd. Desto vanligare är hybrididegran (*Taxus ×media*) som är vanlig i trädgårdar och förmodligen den man ofta påträffar som fågelspridd. Idegranens frukt är egentligen en hård, grön kotte omgiven av ett rött och köttigt hölje (*arillus*). Virket är segt och hårt och eftertraktat för finsnickeri och kan poleras till en fin yta. Svartpolerat idegransvirke kallas tysk ebenholts. Av det sega virket har man också tillverkat pilbågar. Ett annat namn på idegranen är barrlind. Namnet syftar på att idegranen, liksom linden, har en seg innerbark som använts för reptillverkning.

Hemlock, *Tsuga canadensis*

Hela växten, barr, bark, ved och kotte, utom just det röda frukthöljet, är starkt giftigt. Frön som hela passerar matsmältningsapparaten, som på fåglar, har ingen eller mycket liten giftverkan. Speciellt hästar är känsliga och kan dö av endast några tuggor. Hjortdjur däremot äter gärna unga skott, till synes utan att påverkas. Ur giften kan man framställa taxol som används som cellgift vid cancerbehandling.

Idegranen kan bli mycket gammal, inte sällan åtskilliga hundra år. Det finns ofta legender och folktrö kring gamla träd. Ett sådant träd står vid Fortingall (the Fortingall Yew) i de skotska högländerna. Det berättas att Pontius Pilatus fader var kejsrerlig officer i trakten och att gossen Pontius lekte under trädets grenar. Han ristade in P P i barken och lade till årtalet 15 f.Kr. En noggrann undersökning av just detta träd visade att det var 1 500 år gammalt och därmed en av de äldsta levande invånarna i Europa. För 200 år sen mätte det 17 meter i omkrets. Nutida expertis uppskattar trädets ålder till mellan två och tre tusen år.

Tallskog med många år på nacken

Trädstammarnas bark lyser mot en i solen. Grovbarkiga delar och mer slätbarkiga! Med åren har det enbart blivit tallar, furor som tillåtits att stå kvar. Några enstaka björkar. Någon torraka. På flertalet håll breder enbuskar ut sig.

Gamla tallar får en skivlikt uppsprucken bark

150-åriga tallbeståndet ”har fått det speciella utseende som karaktäriserar äldre tallskog: platta kronor, pansarbark och lutande stammar. Stammarnas grovlek, ålder och struktur är avgörande kriterier vid naturvärdesbedömningen.”

När dylika inventeringar av värdefull skogsmark genomförs brukar man leta extra mycket efter s.k. signalarter. Med signalarter menas en typ av indikatorarter som är användbara för att lokalisera och urskilja skogar med höga naturvärden. Förekomst av en eller flera signalarter är ofta tecken på ett avvikande skogsområde som kan vara nyckelbiotop. (*Skogsstyrelsens hemsida, nov 2016*).

Även om tallskogens ålder och struktur var anledningen till att området uppmärksammades påträffade man vid 1996 års inventering även en sådan signalart, nämligen gammelgranslav (*Lecanactis abietina*), som noterades som ganska vanlig i beståndet.

Är dettakkommunens äldsta tallskog? Foto Perry Vigelsbo

Denna förhållandevis lilla tallskog i Smedhult växer i ett ganska flackt markområde, men förhoppningsvis ska de åldriga tallstammarna få stå kvar även långt in i 2000-talet. Tallen är ju ett trädslag som utan större problem kan bli flera hundra år gammalt.

Markägaren till detta område har till synes haft en särskilt gott öga till just fastighetens tallskog, eller till sin furuskog. Det var ju så trädet benämndes förr i tiden. Smedhultsskogens tallstammar är i många fall av hög ålder, men död ved i form av lågor och torrakor är dock till synes en bristvara.

Äldre skogar, urskogor eller urskogsliska skogar är naturtyper som ofta saknas i vår del av landet. Förekomsten av orörda barr- eller lövskogor med hög ålder är oftast obefintlig och en förhoppning hade därför varit att samhället skulle avsätta medel till att bevara och på sikt nyskapa dylika områden för framtidens generationer.

Fredandet av särpräglade, äldre skogar bör stå högt på önskelistan. Här borde samhället vara förutseende och visa sig frikostigt mot både denna hotade naturtyp och mot den försiktige, naturälskande markägaren.

Janne Johansson

Vart är vi på väg?

Programkommittén gör ett förtjänstfullt arbete. Men för att få tips på nästa års exkursionsmål i när och fjärran, vände vi oss till den något förvirrade fältbiologen Alfred E Nyman. Här är hans förslag:

1. Krävdes för att gå över ån efter vatten
2. Rosa slänten
3. Sorbus aucuparia, helt bestämt
4. Daldamshöjden
5. Jensen fra Nyköping
6. Barnlek med högaffel
7. Hedenhös j:r mössparkering
8. Jungfruns Centaurea
9. Amerikansk guldklimp
10. Lizard Point
11. Ön, gissningsvis
12. **V^b**
13. Pappas skog
14. Kittelfjället
15. Bierskrak
16. I sandlådan
17. Returledning
18. Skånsk lagning
19. Hård sittplats vid sjukt vatten

Svar märkta ”Julpristävling 2016” skickas till: Leif Sigbo, Bjäregatan 3, 286 31 Örkel-
ljunga eller leif.sigbo@telia.com. Senast 2017-04-15. Bokpris utlovas.

Styrelse, avgifter m.m

Örkelljungabygdens Natur krets av NF

Ordförande	Patric Carlsson, Måkabyggsvägen 12, 266 95 Munka-Ljungby, 070-744 35 50, carlsson_patric@yahoo.com
Vice ordförande	Janne Johansson, Ingas väg 7, Ö. Ringarp, 286 91 Örkel- ljunga, 0435-501 31, janne_ringarp@telia.com
Kassör	Leif Sigbo, Bjäregatan 3, 286 31 Örkel- ljunga, 0435-522 32, leif.sigbo@telia.com
Sekreterare	Eva Persson, Ingas väg 7, Ö. Ringarp, 286 91 Örkel- ljunga, 0708-30 14 27, evahenny@hotmail.se
Ledamot	Björn Herrlund, Ekorrstigen 3, 286 35 Örkel- ljunga, 070-951 53 23, bjornherrlund@gmail.com
Ledamot	Lena Ottosson, Hässleholmsvägen 47, 286 35 Örkel- ljunga, 0435- 511 03, lena@ottoson.net
Ledamot	Christer Sandén, Bladvägen 2, 286 72 Åsljunga, 0435-46 05 38, christ.sanden@gmail.com

Medlemsavgifter för år 2017

295 kr	Medlem i Naturskyddsförening (NF), Naturskyddsföreningen i Skåne och Örkel- ljungabygdens Natur. Du får tidningen ”Sveriges Natur” i färg, med normalt sex nummer per år och med en upplaga på 200 000 samt Alcedo tre gånger per år.
365 kr	Familjemedlemskap i NF (fritt antal medlemmar på samma adress).
150 kr	Lokal medlem i Örkel- ljungabygdens Natur. Vilket innebär att medlemsavgiften täcker framtag- ningen och distributionen av tidningen Alcedo tre gånger per år. Bankgiro nr 617-8792.

Har du e-post eller tillgång till Internet, finns stora möjligheter till ytterligare information.
Skicka ett brev till info@naturskyddsforeningen.se och fråga vad de kan erbjuda!

Studieförbundet är det studieförbund som vi i Naturskyddsföreningen utnyttjar vid
anordnande av studiecirklar. Distriktskontor finns i Hässleholm (0451-140 90) och
därifrån kan vi även få stöd till täckandet av föredragskostnader samt till tryckandet av
exempelvis denna medlemstidning.

www.orkelljunganatur.se

